

Рекомендації МОН Оцінювання в 5–9 класах НУШ

Основні вимоги до оцінювання в 5–9 класах НУШ

Чим новий підхід до оцінювання відрізняється від старого?

Відповідно до Державного стандарту 2011 року оцінювання було більш орієнтовано на знання. У нових стандартах у центрі — обов'язкові результати навчання учнівства, які реалізовуємо через компетентнісний підхід.

Ці вимоги представлено через результати на трьох рівнях:

- групи результатів (через які реалізується компетентнісний потенціал галузі);
- загальні результати, які є спільними для всіх трьох рівнів загальної середньої освіти (вони ж визначають навчальний поступ за циклами: 5–6 і 7–9 класи);
- орієнтири для оцінювання, на основі яких визначають рівень досягнення результатів навчання на завершення відповідного циклу.

Зміни до підходів у навчанні позначилися на критеріях. Якщо попередні критерії оцінювання навчальних досягнень було орієнтовано більше на факти, правила й дані, тобто на знаннєвий компонент, то зараз йдеться про компетентності (знання, уміння, способи мислення, погляди, цінності).

Де шукати орієнтири та критерії для оцінювання?

Державний стандарт базової середньої освіти (далі — ДСБСО) — це основний документ, у якому можна побачити цілісну картину того, чого навчати, а отже, і що оцінювати.

У додатках стандарту, крім базових знань, зазначено групи результатів навчання й орієнтири для оцінювання. Орієнтири для оцінювання дають змогу формувати інструменти для оцінювання.

Ще один документ, який визначає загальні критерії для оцінювання і критерії оцінювання за освітніми галузями, — наказ МОН від 2 серпня №1093.

Критерії для оцінювання за освітніми галузями розроблено на основі загальних критеріїв, але з урахуванням характеристики груп результатів відповідної галузі.

Як трактувати різну кількість груп результатів у стандарті та критеріях оцінювання у свідоцтві досягнень для деяких галузях?

Щоб спростити заповнення свідоцтва досягнень, окремі суміжні групи результатів (там, де це можливо) було об'єднано, тому в громадянсько-історичній, природничій і математичній освітніх галузях кількість груп результатів у ДСБСО не збігається з кількістю груп у свідоцтві досягнень.

Так, наприклад, у природничій освітній галузі запропоновано під час оцінювання орієнтуватися на три групи результатів: перша група спрямована на розвиток експериментальних навичок, коли учні здійснюють безпосередні дослідження фізичних явищ; друга група — на вміннях шукати й аналізувати інформацію; третя передбачає, що учні розуміють і можуть пояснити основні фізичні закони й закономірності, використовують ці знання для пояснення природних явищ.

У громадянсько-історичній освітній галузі в ДСБСО результати навчання подано за шістьма групами, проте під час розроблення критеріїв ці групи було об'єднано в три. Так, у групі результатів:

1. «Орієнтується в історичному часі та просторі, виявляє взаємозв'язки подій і явищ» об'єднано першу і другу групи загальних результатів навчання, визначених у ДСБСО;
2. «Працює з інформацією історичного та суспільствознавчого змісту» — третя і четверта групи ДСБСО;
3. «Виявляє здатність до співпраці, толерантність, громадянську позицію» — п'ята і шоста групи ДСБСО.

Водночас запропонована форма свідоцтва досягнень є орієнтовною, тому заклад освіти може або використовувати пропонований міністерством спрощений варіант, або дотримуватися визначеної стандартом кількості груп результатів.

Чи можна користуватися старими критеріями для оцінювання?

Наказом МОН від 2 серпня 2024 року № 1093 затверджено рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнівства 5–9 класів, які навчаються відповідно до нового ДСБСО. Також скасовано наказ МОН від 1 квітня 2022 року №289, що регламентував вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів. Відповідно у 2024/2025 навчальному році для оцінювання в 5–7 класах, а також пілотних 8-х, використовуємо нові критерії, а у 8–9-х — критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти 2011 року.

Види оцінювання

Які є види оцінювання?

Основними видами оцінювання є формувальне, підсумкове і державна підсумкова атестація (ДПА).

Формувальне оцінювання призначене для надання детального й конкретного описового зворотного зв'язку. Воно, допомагає учнівству зрозуміти, чого воно вже досягло й над чим ще потрібно працювати. Завдяки зворотному зв'язку, орієнтованому на результати навчання, учнівство матиме чіткіше уявлення про те, що потрібно зробити, щоб поліпшити свою успішність у майбутньому.

Формувальне оцінювання можна реалізовувати й у вигляді поточної оцінки — так учень / учениця також отримує зворотний зв'язок про свої навчальні здобутки на поточний момент.

Підсумкове оцінювання — це оцінювання результатів навчання за певний проміжок часу (розділ програми / тема тощо). Воно обов'язково повинне мати вигляд формальної оцінки, яку повідомляють учням / батькам та/чи іншим особам, які мають право про неї знати.

Окрім того, є ДПА. Оскільки кількість модельних навчальних програм із кожного навчального предмета та інтегрованого курсу не є обмеженою, учителі й учительки можуть по-різному реалізовувати державний стандарт. Однак у кінцевому підсумку учень / учениця має «прийти» до сформованих груп результатів і, відповідно, компетентностей. Це і має перевірити ДПА.

Чим відрізняються традиційна поточна оцінка і поточне оцінювання за групами результатів?

Традиційну поточну оцінку здебільшого було спрямовано на перевірку знань і умінь учнів, які стосуються конкретного матеріалу. Її учень / учениця отримував/-ла за виконання конкретного завдання чи відповіді, оцінка мала здебільшого характер контролю.

Тоді як поточне оцінювання за групами результатів орієнтовано на досягнення конкретних компетентностей і розвиток навичок. Замість суто функцій контролю таке оцінювання має формувальне значення, тобто вчитель чи вчителька спостерігає за поступом кожної дитини. Через оцінку (бал) і зворотний зв'язок від учителя / учительки учні й учениці, а також батьки, отримують чітке уявлення про те, наскільки добре дитина навчається з огляду на визначену мету навчання — здобути конкретні компетентності та розвинути ті чи ті навички.

Наприклад, на уроці вчитель / вчителька може запланувати працювати над двома групами результатів: усна і письмова взаємодія

(мовно-літературна галузь). Учитель/-ка може обрати три варіанти — виставити оцінки (бали) за ці групи результатів і надати зворотний зв'язок, щодо поступу; може виставити лише оцінку (бал) за групами результатів, а може не виставляти оцінки й зафіксувати проблемні питання, з якими попрацює на наступному уроці в межах цих груп результатів.

Тут добре спрацьовує саме **формувальне оцінювання**, зворотний зв'язок щодо того, над чим потрібно попрацювати. А вже коли вчитель/-ка вважатиме, що достатньо було запропоновано завдань, пояснено, як досягти результату, він чи вона може оцінити досягнення очікуваного результату (очікуваних результатів), запропонувавши учнівству написати підсумкову роботу.

Як трансформувати формувальне оцінювання у 12-бальну шкалу?

Формувальне оцінювання (*оцінювання для навчання або оцінювання «в процесі»*) спрямовано на відстеження динаміки навчального поступу учня / учениці, визначення його / її навчальних (освітніх) потреб і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням виявлених результатів навчання. Найважливіше у формувальному оцінюванні — це спостереження за поступом дитини й, як наслідок, корегування наступних завдань відповідно до рівня та темпу, з яким дитина рухається, опановуючи зміст.

Це оцінювання здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем / учителькою з використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня / учениці тощо) або за допомогою усного чи письмового коментаря.

Вимоги трансформувати такий вид оцінювання у формальну оцінку (бали) немає. Утім, варто розуміти, що поточна оцінка також є формою зворотного зв'язку для учнівства. Якщо її супроводжують детальні усні чи письмові коментарі вчителя з пропозиціями дій для поліпшення результату, така поточна оцінка також має ознаки формувального оцінювання.

Як проводити підсумкове оцінювання?

Мета **підсумкового оцінювання** — установити відповідність результатів, досягнутих учнем / ученицею, очікуваним результатам навчання з ДСБСО (модельної навчальної програми).

Основними різновидами підсумкового оцінювання є:

- тематичне;

- семестрове;
- річне.

Результати підсумкового оцінювання фіксують у класному журналі.

Тематичне оцінювання може забезпечувати охоплення одного, кількох або всіх груп результатів, визначених у ДСБСО, у межах вивченого впродовж теми. Варто зауважити, що цей різновид підсумкового оцінювання **не є обов'язковим**: педагогічна рада закладу освіти може ухвалити рішення використовувати або не використовувати тематичне оцінювання.

Семестрове оцінювання здійснюють за групами результатів із кожного навчального предмета / інтегрованого курсу. Крім того, має бути виставлена загальна оцінка за предмет / інтегрований курс.

Зауважимо, що оцінки за семестр виставляють у відповідні стовпці за групами результатів, а вже потім — загальну оцінку. Наприклад, під час оцінювання з історії України вчитель / вчителька орієнтується на три групи результатів. Відповідно в журналі наприкінці семестру виставляє чотири оцінки: три за кожен групу результатів і загальну оцінку на основі оцінювання груп результатів.

Приклад фіксації семестрового оцінювання в журналі:

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)	...					I семестр	Скоригована
			ГР 1	ГР 2	ГР 3			
1.	...Андрій		9	11	10	10		
2.	...Олена		8	10	9	9		
3.	...Світлана		7	9	8	8		

Оцінка за семестр може бути скоригованою. Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для формулювання навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнівством, коригування освітнього процесу.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри (або скоригованих семестрових оцінок). Річна оцінка може бути середнім арифметичним оцінок за I та II семестри, проте не обов'язково. Для

визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці впродовж року.

Річне оцінювання також може бути скоригованим.

Якщо відповідно до статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» тематичне — це основний вид оцінювання, то на підставі чого має формуватися оцінка?

Тематичне оцінювання є одним із різновидів підсумкового оцінювання (разом із семестровим і річним). Педагогічна рада закладу освіти може ухвалити рішення використовувати або не використовувати тематичне як вид підсумкового оцінювання.

Чи передбачено тематичне оцінювання?

Тематичне оцінювання передбачено лише в одній із пропонованих моделей оцінювання (див. далі).

Чи можна враховувати тематичні оцінки у відповідні за групами результатів навчання?

Так, якщо такий алгоритм погоджено педагогічною радою.

На основі чого виставляють тематичне оцінювання?

Якщо ваш заклад освіти рішенням педагогічної ради обрав модель оцінювання, де є тематичні оцінки, потрібно:

1. провести комплексну підсумкову тематичну роботу, завдання якої дають змогу встановити результати навчання за всіма групами результатів;
2. виконати окремі підсумкові тематичні роботи для кожної групи результатів;
3. виставити тематичну оцінку на основі поточного оцінювання за групами результатів.

Зауважимо, що це значно ускладнює поточну роботу вчителя чи вчительки, тому далі в цих роз'ясненнях пропонуємо інші, простіші, варіанти підсумкового оцінювання.

Як часто треба проводити оцінювання?

МОН не визначає кількість контрольних, самостійних чи інших робіт за семестр або рік. Процедури й частотність контролю вчитель / вчителька добирає з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу тощо (наказ МОН від 02.08.2024 № 1093).

На частотність також впливає кількість годин, передбачених для навчального предмета чи інтегрованого курсу. Тому єдиних рекомендацій

щодо кількості оцінок, яка має бути в кожній дитини впродовж семестру, не може бути.

Для організації оцінювання пропонуємо скористатися таким алгоритмом:

1. Визначити, яку групу результатів ви опрацюєте й коли (якщо ви складаєте календарно-тематичне планування, найзручніше це зазначити в ньому). Наприклад, на одному уроці ГР1 та ГР3, а на іншому — ГР2.
2. Передбачити, за допомогою яких інструментів і в якій формі ви будете здійснювати оцінювання.

На одному уроці можна запропонувати дітям діалог (ГР1) як формат усної взаємодії (приклад із мовно-літературної галузі) і оцінити цей вид діяльності, а на іншому — написання есе (ГР3) — письмова взаємодія, і надати дітям усний або письмовий зворотний зв'язок, без виставлення оцінок у журнал. А на наступному уроці, ще попрацювавши над написанням есе, знову запропонувати дітям написати текст і вже оцінити його та виставити оцінку в журналі.

У рекомендаціях зазначено, що вчительство **може пропонувати підсумкові роботи** за групами результатів, це своєрідний варіант звичних робіт. Наприклад, на уроці можна дати дітям підсумкову роботу за ГР1 — це і буде поточною оцінкою в журналі. Або підсумкову роботу за кількома групами результатів, які учнівство опрацюувало на попередніх уроках. І також виставити оцінку в журналі. Це один із варіантів фіксування, що учень чи учениця досяг/-ла тих чи тих результатів.

Варто пам'ятати, що вчитель/-ка не має відводити саме 45 хвилин на таку роботу. Це може бути й робота на 20 хвилин чи пів години.

Фіксування результатів оцінювання. Виведення семестрової оцінки

Як фіксувати результати навчання в журналі?

Моделі виведення семестрової оцінки й фіксування результатів оцінювання в журналі для 5–7 класів:

Нагадаємо, що семестрове оцінювання проводять за групами результатів навчання, враховуючи підсумки контролю. Підсумки контролю можуть бути різними.

Перша модель

Оцінки за семестр виставляють на основі підсумкових робіт (ПР) за однією або кількома групами результатів (ПР ГР1 / ПР ГР2 / ПР ГР3 / ПР

ГР4), визначеною / визначених у ДСБСО чи Критеріях оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням результатів поточного оцінювання (ПО) за певну групу загальних результатів (ПО ГР1 / ПО ГР2 / ПО ГР3 / ПО ГР4). Під час застосування цієї моделі потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці впродовж семестру.

Якщо вчитель/-ка обирає цю модель, то визначає, що впродовж семестру буде здійснювати поточне оцінювання за групами результатів. І, крім того, запропонує учнівству виконати кілька робіт залежно від того, яку кількість груп результатів передбачає певний предмет / інтегрований курс.

Наприклад, учень / учениця впродовж семестру отримав/-ла кілька поточних оцінок за ГР1 та написав/-ла одну чи кілька підсумкових робіт за ГР1. Щоб визначити фінальну (семестрову за ГР1) оцінку за цією групою результатів, учитель/-ка має додати всі оцінки (поточні й підсумкові) та отримати середнє арифметичне, яке і буде семестровою оцінкою за цією групою результатів.

Однак, якщо поточні оцінки учня / учениці були вищими, ніж фінальна (семестрова за ГР1), учитель/-ка може врахувати поступ і підвищити семестрову оцінку за ГР1, як це можна побачити в таблиці на прикладі учня Василя.

Приклад заповнення журналу:

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)	Дата																Групи результатів				І семестр						
		09	09	09	17 09	09	09	09	30 09	10	11	11	11	11	24 11	12	12	07 12	12	12	12		12	ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 4	
1	.... Андрій	8		8	9	7		8	8	9			8		7		9	9		7	8	7	8	8	7	8	8	
2	..... Оксана	9	7			7		7	9	10	7	7	9		8	7	9	10		8		8	9	8	7	8	8	
3	..... Василь	8		9	9	11	8	8	9	11			10		8		9		11		9	10	9	10	10	10	9	10
		ГР 1	ГР 2	ГР 2	ГР 1	ГР 3	ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 2	ГР 3	ГР 4	ПР ГР1	ГР 2	ГР 4	ГР 4	ПР ГР3	ГР 4	ГР1	ПР ГР2	ГР1	ПР ГР4	ГР1	ГР 2				

ПР ГР1 + ПО ГР1 = СО ГР1

Унизу сторінки журналу, у стовпці з датою, можна фіксувати групи результатів навчання, над якими учнівство працювало на уроці, — ГР1, ГР2 тощо. Тоді, коли вчитель / учителька проводитиме оцінювання, зможе чітко простежити поступ кожної дитини за цією групою результатів.

Якщо ж оцінює одразу дві групи результатів, то можна через дріб ставити ГР1 та ГР2.

Позначати групу результатів, з якою ви працюєте, можна не внизу стовпця з датою, а на сторінці змісту уроку. Тоді тут, крім власне змісту,

дописують: «ПО ГР1» (це означає, що ви поточно оцінювали групу результатів 1). Якщо ви оцінювали інші групи результатів, аналогічно до ГР1 це зазначаєте.

Друга модель

Тут підхід схожий: упродовж семестру фіксуємо групи результатів, досягнення за кожною групою результатів і пропонуємо учнівству написати комплексну підсумкову роботу. Робота може охоплювати один чи кілька уроків, проте головне, щоб нею було оцінено всі групи результатів. У разі відсутності учня / учениці на уроці в день проведення комплексної підсумкової роботи, оцінки за групами загальних результатів виставляють, урахувавши поточне оцінювання впродовж вивчення окремої теми. Оцінки за семестр виставляємо за результатами комплексної підсумкової роботи (КПР ГР1 / КПР ГР2 / КПР ГР3 / КПР ГР4) з урахуванням динаміки особистих досягнень учня / учениці впродовж семестру. Свідченням цього учнівського поступу є поточне оцінювання за певну групу загальних результатів (ПО ГР1 / ПО ГР2 / ПО ГР3 / ПО ГР4).

Приклад заповнення журналу:

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)													07... 12		14... 12		...		ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 4	І семестр
		09	09	09	09	09	09	09	09	10	11	11	11	11	11	11	12	12						
1	.... Андрій	8		8	9	7		8	8	9			8		8		7		9	8	9	7	8	8
2	..... Оксана	9	7			7		7	9	10	7	7			8		8		9	9	10	7	8	8
3	..... Василь	8		9	9	11	8	8	9	11			10		8		9			10	11	9	9	10
		ГР 1	ГР 2	ГР 2	ГР 1	ГР 3	ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 2	ГР 3	ГР 4	ГР 1	ГР 2	ГР 4	ГР 4	ГР 2	ГР 4	ГР1	КПР ГР1	КПР ГР2	КПР ГР3	КПР ГР4	

КПР ГР1 + ПО ГР1 = СО ГР1

Третя модель

Оцінки за семестр виставляють за підсумками комплексної підсумкової роботи (КПР ГР1 / КПР ГР2 / КПР ГР3 / КПР ГР4) — за аналогією до попередньої моделі, проте з урахуванням тематичного оцінювання (ТО).

Приклад заповнення журналу:

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)													07... 12		14... 12		...		ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 4	І семестр						
		09	09	09	09	09	09	09	09	10	10	10	10	10	10	11	11	11	12											
1	.... Андрій	8		7		8	8	8	7	7			9	8	9	7	8		6	н	н	н	н	8	8	7	7	8		
2	..... Оксана	9	8			7	9	8	8	9			9	8	10	7	7		9	9	6	7	8	8	9	8	8	8		
3	..... Василь	8		9	9		9	9				11	8	9	11			10			10	11	9	9	10	10	11	9	9	10
		ГР 1	ГР 2	ГР 2	ГР 1	ГР 4	ГР 3	Тематична	ГР 3	ГР 4	ГР 2	ГР 4	ГР 1	ГР 2	ГР 4	ГР 1	ГР 4	ГР3	КПР ГР1	КПР ГР2	КПР ГР3	КПР ГР4								

КПР ГР1 + ТО = СО ГР1

Важливо наголосити, що ця модель передбачає, що тематичне оцінювання має охоплювати всі групи результатів, визначені в ДСБСО чи Критеріях оцінювання за освітніми галузями, у межах вивченого впродовж теми.

Якщо впродовж семестру проводили підсумкові роботи за темою, які оцінювали за групами результатів, чи можна виставити наприкінці семестру оцінки за групами результатів на основі цих оцінок?

Якщо такий алгоритм погоджено педагогічною радою, цей варіант не суперечить нормативним вимогам.

Що робити, якщо учень чи учениця погано написав/-ла підсумкову роботу або не прийшов / не прийшла на урок?

Відсутність учня / учениці на уроці:

Перший варіант: здійснити оцінювання в окремий день або під час іншого уроку.

Другий варіант: виставити оцінку на основі поточних. Саме тому важливо фіксувати в поточному оцінюванні групу результатів унизу стовпця з датою або на сторінці змісту уроку (див. попередні пояснення).

Якщо учень чи учениця написав/-ла гірше, ніж міг чи могла:

Ураховуємо динаміку досягнень учнівства, і тут помічним є поточне оцінювання, яке дає змогу об'єктивно оцінити і поставити семестрову оцінку за групами результатів.

Чи можна діагностувальні роботи — проекти, практичні, лабораторні — оцінювати за групами результатів, фіксуючи в журналі, а потім разом використовувати ці результати з підсумковими, контрольними, враховувати для виставлення груп результатів наприкінці семестру?

Так. Це запитання найкраще ілюструє, що оцінювання різних видів робіт — проектів, практичних, лабораторних робіт тощо — за групами результатів, — це один з оптимальних варіантів реалізації поточного оцінювання.

Як оцінки за групами результатів виводити в загальне?

Визначити фінальні (семестрові) оцінки за групами результатів учитель чи вчителька може на підставі:

- середнього арифметичного підсумкових оцінок (з підсумкового оцінювання за кожною групою результатів);

- середнього арифметичного поточних оцінок за групами результатів і результатом комплексної роботи.

Однак, якщо поточні оцінки учня чи учениці за групами результатів були вищими чи нижчими, ніж підсумкові, учитель/-ка може врахувати поступ учня чи учениці і виставити семестрову оцінку за цю ГР з урахуванням цієї динаміки.

Як враховувати поточні оцінки до груп результатів, якщо за урок ми ставимо одну оцінку, а груп результатів три?

Рекомендуємо обрати для виставлення поточної оцінки одну групу результатів, навіть якщо на уроці працювали з кількома. Іншу групу результатів можна оцінити під час іншого уроку. Саме тому важливо завчасно планувати ті групи результатів, які буде оцінено під час уроку.

Чи можна коригувати семестрове оцінювання лише за однією групою результатів?

Так. Навіть у разі проведення комплексної роботи можна запропонувати дитині скоригувати оцінку, виконавши завдання, які охоплюють оцінювання лише певної групи результатів.

Чи потрібно оцінки за тематичні контрольні роботи фіксувати в журналі?

Якщо ви їх проводите, то потрібно. Як уже зазначалося, рішення використовувати або не використовувати тематичне як вид підсумкового оцінювання ухвалює педагогічна рада закладу освіти.

Чи діють інструкції ведення журналу закладу загальної середньої освіти?

Потрібен деякий час, щоб внести відповідні зміни в інструкцію.

Попри те, що діє інструкція 2008 року, учительство, наприклад, мовно-літературної освітньої галузі, використовує стовпці для позначення аудіювання, говоріння тощо. І це ніколи **не вважали порушенням** ведення журналу відповідно до інструкції. Пропозиції щодо запровадження стовпців із групами результатів так само не порушують інструкції.

Цікавить оформлення сторінки в електронному журналі. Чи групи результатів 1, 2, 3 можна виставляти перед семестровою?

Розробники електронних журналів допрацьовують програмне забезпечення для того, щоб було враховано змінені підходи до оцінювання. На сьогодні вже є чимало таких прикладів, коли стовпці груп результатів можна виставляти перед семестровою і враховувати групи результатів під час поточного й підсумкового оцінювання.

Автономія закладу освіти

Чи обов'язкові нові вимоги до оцінювання?

Згідно з частиною другою статті 15 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 38, ст. 385): «Накази міністерства, видані в межах його повноважень, є обов'язковими для виконання центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, місцевими державними адміністраціями, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності та громадянами».

Наказом МОН від 2 серпня 2024 року № 1093 затверджено рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнівства 5–9 класів, які навчаються відповідно до нового ДСБСО. Також скасовано наказ МОН від 1 квітня 2022 року № 289, що регламентував вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів. Відповідно у 2024/2025 навчальному році для оцінювання в 5–7 класах, а також пілотних 8-х, використовуємо нові критерії, а у 8–9-х — критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти 2011 року.

Утім, варто зазначити, що нові вимоги до оцінювання не обмежують права вчительства на автономію у виборі форм, змісту, способів оцінювання, про що детально йшлося у відповідях на попередні запитання.

Крім того, за вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою. У такому разі заклад має визначити правила переведення у 12-бальну шкалу й річне оцінювання має бути здійснене саме за національною шкалою.

Чи може школа за рішенням педагогічної ради виставляти тематичні оцінки без колонок з індексами та враховувати ці тематичні під час підсумкового оцінювання наприкінці семестру?

Семестрові оцінки має бути виставлено за групами результатів, тому з непроіндексованих тематичних це буде складно зробити. Тож доречно використовувати відповідні позначки.

Чи можна за рішенням педагогічної ради враховувати поточні оцінки під час виставлення тематичної? Діти за 5–6 класи звикли, що вони стараються впродовж вивчення теми, їхній результати враховуються. Тепер це може демотивувати їх.

Можна. Такий підхід передбачено у третій моделі, яку наведено вище. Звісно, відмовлятися від оцінювання впродовж семестру

недоцільно, однак кожна оцінка, яку отримує учень / учениця має бути йому / їй зрозумілою. За що я отримав/-ла п'ять чи вісім? Наприклад, учень / учениця з української мови письмово взаємодіє на 5 балів, а з інших груп результатів має значно вищі бали. Тож п'ятірка слугує інформацією, що більше уваги варто приділити саме письмовій взаємодії.

Відповіді на запитання за галузями

Як виставляти оцінки у свідоцтво досягнень з української мови, якщо у зразку документа передбачено інші оцінки, ніж за групами обов'язкових результатів?

У свідоцтві досягнень наведено скорочені назви груп результатів мовно-літературної освітньої галузі.

Фіксувати в класному журналі назви груп результатів немає потреби, достатньо використовувати запропоновані скорочення ГР 1, ГР 2 тощо.

Зразок оформлення свідоцтва досягнень наведено в наказі МОН від 2 серпня 2024 року № 1093.

За якими групами результатів оцінювати етику і предмети морального спрямування, підприємництво і фінансову грамотність?

В інтегрованому курсі «Здоров'я, безпека, добробут», який реалізує виконання всіх груп результатів, потрібно оцінювати всі три групи результатів, які визначено в галузевих критеріях.

Предмет «Етика», курс «Фінансова грамотність» зосереджено на досягненні певної групи результатів, тож у галузевих критеріях це третя група результатів, яку умовно названо «добробут».

Проте є курси, які можуть мати результати навчання з інших груп результатів, зокрема курс «Культура добросусідства», який має інтегративний характер. Тут учитель/-ка має орієнтуватися на очікувані результати, визначені модельною навчальною програмою, і визначати відповідні дві групи результатів, які стосуються добробуту і здоров'я.

У вимогах до модельних навчальних програм тепер зазначено, що має бути позначено групи результатів державного стандарту і визначено, чи учитель/-ка оцінює всі три групи результатів, дві або одну.

Які особливості оцінювання іноземних мов?

Відповідно до наказу МОН № 1093 від 02.08.2024 підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями (додаток 2), з урахуванням різних форм і різновидів навчальної діяльності.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів. На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр із кожного навчального предмета / інтегрованого курсу.

Згідно з ДСБСО групи результатів з іноземних мов такі:

- Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування.
- Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови.
- Надання інформації, висловлювання думок, почуттів та ставлення іноземною мовою.

Ці групи результатів співвідносяться з формулюваннями, зазначеними у Свідоцтві досягнень і відповідають рівням Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, модельним навчальним програмам.

Оскільки характеристики груп загальних результатів ДСБСО та критерії є комплексними, що охоплюють різні види мовленнєвої діяльності, то у Свідоцтві досягнень кожен вид мовленнєвої діяльності зазначено як окрему групу результатів:

- Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання
- Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння
- Сприймає письмові тексти / Читання
- Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо

Отже, у журналі робимо запис, ідентичний до того, що є у Свідоцтві досягнень. Можна робити один із запропонованих варіантів: або «Сприймає усну інформацію на слух», або «Аудіювання». Зазначені у Свідоцтві досягнень чотири види мовленнєвої діяльності охоплюють усі групи результатів, зазначені в Державному стандарті та Критеріях оцінювання, а критерії оцінювання, своєю чергою, складаються з оцінювання чотирьох видів мовленнєвої діяльності.

Зазначений вище документ не містить інформації щодо кількості груп результатів і вказівок на заповнення сторінок журналу, оскільки в кожній освітній галузі ця інформація різниться і вчительство в межах автономії саме вибирає що, коли і як оцінювати та які записи робити в журналах. Це право гарантовано пунктом 1 статті 54 Закону України «Про освіту», за яким педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники мають право на академічну свободу, включно зі свободою викладання, свободою від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову

діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі.